

УДК УДК 351.853:[069:004](44)

DOI: 10.34132/pard2022.17.06

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ЦИФРОВОГО РОЗВИТКУ СФЕРИ МУЗЕЙНОЇ СПРАВИ ФРАНЦУЗЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Оришук В.В., аспірант, Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна.

Метою статті є висвітлення державної політики цифрового розвитку сфери музейної справи Французької Республіки.

Теоретичну основу становлять праці науковців, дослідження веб-сайтів Міністерства культури Французької Республіки, французьких культурних інституцій, ознайомлення з нормативно-правовими документами.

Праці науковців охоплювали: здійснення комплексного критичного аналізу законів і політики, які стосуються культурної спадщини по всій Європі, розглядаючи їх у світлі сучасних викликів, з якими стикається Європейський Союз; виокремлення важливості подальшого дослідження розвитку цифрових інфраструктур до 2030 року України спираючись на досвід Французької Республіки та інших європейських держав; належного врядування, яке є одним з основних факторів конкурентоспроможності держави, розвитку її економіки та передумовою європейської інтеграції.

Методологічною основою дослідження є комплекс прийомів, спрямованих на узагальнення та систематизацію аналізу матеріалу.

У статті досліджено децентралізаційні процеси та етапи цифровізації в музейних інституціях Франції, виокремлено три місії, які покладені на музеї Франції щодо оцифрування та онлайн публікація музейних колекцій, проаналізовано пріоритети цифрового поширення колекцій музеїв у Франції тощо.

Розкрито основні засади державної політики цифрового розвитку у сфері музейної справи Французької республіки. У

питаннях оцифрування та цифровізації в музейних інституціях і цифрового розповсюдження колекцій в мережі «Інтернет».

Робота покликана продемонструвати теоретичні аспекти процесу поширення цифровізації та взаємодії органів влади та музейних інституцій. Ключовим аспектом є виокремлення напрямку дослідження теми, а саме цифровізаційних процесів, застосування та їх керівництво.

Ключові слова: цифровізація, цифровий розвиток, цифрова трансформація, музейна справа, державна політика, Французька Республіка

Постановка проблеми у загальному вигляді. Вплив кризових явищ неодмінно приносить зміни в культурному секторі. Зокрема залишається питання щодо збереження культурної спадщини, поширення інформації про культуру та збереження нематеріальної культурної спадщини.

Роль державних інституцій, які провадять політику в сфері музейної справи є визначальною. Саме від них залежить темп цифровізації, залученості партнерів для вирішення кризових явищ. Саме вони стають модераторами при вирішенні проблемних ситуацій під час збереження пам'яток культурного сектору, поширення інформації в Інтернеті, покращення процесу пізнання науковцями та провадження наукових досліджень.

Приклад Французької Республіки у застосуванні процесів цифровізації, залученості штучного інтелекту до процесів поширення інформації про спадщину та збереження культурних інституцій дозволяє виокремити стратегічні напрямки та зрозуміти систему дій за допомогою яких весь процес цифровізації – стає стратегією.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тематика досліджень науковців охоплює різноманітні напрями музейної сфери. Так, у працях французьких науковців Анджея Якубовського, Крістіни Хауслер і Франчески Фіорентіні здійснено комплексний критичний аналіз законів і політики, які стосуються культурної спадщини по

всій Європі, розглядаючи їх у світлі сучасних викликів, з якими стикається Європейський Союз [1]. Українські дослідники Іван Касяненко, Гринько Ірина виокремлюють важливість подальшого дослідження розвитку цифрових інфраструктур до 2030Е України спираючись на досвід Французької Республіки та інших європейських держав [2]. Марина Хаустова зауважує в своїх працях, що належне врядування є одним з основних факторів конкурентоспроможності держави, розвитку її економіки та передумовою європейської інтеграції [3].

Низка нормативно-правових актів, проєктів висвітлюють децентралізаційні процеси та етапи цифровізації в музейних інституціях Франції. Низка грантових програм розроблена задля покращення організації діяльності музеїв.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є висвітлення державної політики цифрового розвитку сфери музейної справи Французької Республіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основу державної політики в сфері музейної справи Французької Республіки закладено в Законі «Про музеї». Ним визначені процеси децентралізації управління музейними інституціями та спрямовування на «повагу до свободи організації та свободи вибору юридичних осіб, які є власниками музейних колекцій» [4].

З 1991 року основну діяльність щодо «пропонування та впровадження державної політики щодо музейної спадщини» було покладено на Управління музеїв Франції (DMF), пізніше Служба музеїв Франції (SMF). В систему управління введено посаду - радник з питань музеїв. Вони присутні в кожному регіональному управлінні з питань культури (DRAC). Їх сфера відповідальності: реалізація національної політики щодо музеїв (розгляд заявок на призначення музеїв Франції, файлів для скасування призначення, проєктів реконструкції чи будівництва музею тощо) [4].

Мережу музеїв у Франції складають: національні музеї (більшість з яких перебувають під адміністративним наглядом Служби музеїв Франції та Міністерства культури), а також музеї місцевих органів влади чи юридичних осіб.

Цифровізаційні процеси. Франція надає найвищого політичного значення цифровізації, яка є таким же викликом, як і чудовою можливістю зробити національну та європейську культурну спадщину доступною для всіх. Оцифрування культурного контенту є пріоритетом, оскільки це можливість для митців і для економіки культури в цілому.

Це одна з небагатьох країн, яка запровадила широкомасштабну стратегію оцифрування своєї писемної спадщини, стратегію, в яку інвестиції в майбутнє зроблять значний внесок. Дійсно, важливий компонент (750-мільйонів євро) стосується оцифрування та покращення культурного контенту в рамках великої державної позики. Метою є створення справжнього цифрового культурного сектору, національної відповіді на проекти великих міжнародних гравців, з точки зору правового забезпечення та якісного контенту, з трьома пріоритетами: розвиток правової пропозиції в цифровій сфері; акцент на дослідженнях і розробках та інноваційних послугах; просування нових способів оцінки культурної та мистецької спадщини та редакційного контенту.

Проте зусилля держав-членів щодо оцифрування своєї спадщини, як це робить Франція, не суперечать фінансовій підтримці Європейського Союзу для просування широкомасштабних проектів оцифрування та прискорення процесу оцифрування по всій Європі. Дійсно, для того, щоб допомогти створити відповідний цифровий корпус на європейському рівні (для пріоритетного контенту або за темами з європейською доданою цінністю), Європейська Комісія повинна посилити підтримку операцій з оцифрування в державах-членах. У своїй відповіді на консультацію «Еурореана» Франція висловила бажання виходити за межі пріоритетів, які кожна держава встановлює для своїх національних колекцій, і сприяти оцифровці колекцій, що дає змогу відтворити фактично колекції, розкидані історією. Оцифрування такого корпусу, щоб зробити його доступним на Еурореана, має підтримувати Європейська комісія. Крім того, Франція залишається найбільшим учасником «Еурореана» як за змістом, так і за фінансуванням (зокрема Нідерланди та Німеччина).

Крім того, на Європейській раді міністрів культури в листопаді 2009 року французький міністр закликав до створення комітету з питань, пов'язаних з фінансуванням цифровізації у контексті, в якому Google запропонувавши багатьом європейським культурним установам оцифрувати свої фонди, цей комітет зміг опублікувати свій звіт 10 січня 2011 року під назвою «Нове Відродження» [5].

Оцифрування та онлайн публікація музейних колекцій сприяє виконанню трьох місій, покладених на музеї у Франції (див. рис. 1):

Рис 1. Визначення місії оцифрування та онлайн публікації музейних колекцій у Франції

Таким чином, аналізуючи рисунок 1, ми виокремили три місії:

- зробити колекції доступними для найширшого загалу;
- розробляти та впроваджувати освітні дій, спрямовані на забезпечення рівного доступу до культури;
- сприяти просуванню та поширенню знань і досліджень.

(Code du Patrimoine, стаття L441-2).

Існують інструменти, пристрої і портали, які допомагають оцифрувати або навіть комп'ютеризувати колекції, а також розмістити їх онлайн.

Портал конкурсу проектів із соціальних і гуманітарних наук (appelsprojetsrecherche.fr) містить список усіх національних і міжнародних конкурсів проектів. Деякі з цих проектів враховують

оцифрування. Міністерство культури та Міністерство вищої освіти, досліджень та інновацій (MERSI) пропонують добре ідентифіковані пристрої та платформи.

У Французькій Республіці запроваджено два річних плани оцифрування (див.табл. 1):

Таблиця 1

Характеристика річних планів оцифрування колекцій у музеях Франції

Назва відомства, програми	Функції та напрями діяльності
Міністерство культури, «Національна програма оцифрування та валоризації культурного контенту».	Конкурс проєктів щороку оголошують кілька регіональних дирекцій у справах культури (DRAC): Овернь-Рона-Альпи, Гранд Ест, Верхня Франція, Нормандія, Нова Аквітанія, Пеї-де-ла-Луар, Прованс-Альпи-Лазурний берег. На додаток до оцифрування (включаючи 3D), цей конкурс проєктів дозволяє підтримувати індексування. Сума гранту обмежена 50% від загального бюджету проєкту, але у виняткових випадках може становити 80% (заявки, подані за схемою для проєктів обмеженого розміру).
Міністерство вищої освіти та наукових досліджень.	Завдяки щорічному конкурсу проєктів, відкритому для всіх музеїв Франції, MESRI підтримує комп'ютеризацію та оцифрування натуралістичних колекцій. Ця акція є частиною руху національного структурування даних із передачею до інфраструктури RECOLNAT (національна мережа природничих колекцій).

Таким чином в табл. 1 бачимо, що в результаті аналізу річних планів оцифрування музеїв у Франції виокремлено два відповідальні міністерства та охарактеризовано їх функції – це Міністерство культури та Міністерство вищої освіти та наукових досліджень.

Науковий інтерес природничих колекцій є привілейованим, але етнографічні колекції деяких музеїв були оцифровані завдяки цьому конкурсу проєктів.

У всіх випадках файли легко заповнити. Офіс цифрового розповсюдження колекцій може супроводжувати музеї, які запитують, для підготовки цих файлів.

Також Міністерство культури щорічно оголошує конкурс проєктів Innovative Digital Service. Проєкти повинні виконуватись учасниками інноваційної та цифрової економіки (компаніями, асоціаціями чи дослідницькими лабораторіями) у партнерстві принаймні з одним культурним гравцем. Сума запитованого гранту не може перевищувати 30000 євро і повинна складати максимум 70% від загального бюджету поданого проєкту [1].

Пріоритети цифрового поширення колекцій музеїв у Франції. Бази даних є важливими джерелами інформації. Щоб зробити ці дані доступними для громадськості, потрібно розуміти пріоритетність публікації.

Аргументовані пріоритети визначаються за допомогою довідкових інструментів, допоміжних засобів для прийняття рішень для визначення довготривалих орієнтацій: спирайтеся на те, що вже комп'ютеризовано; спирайтеся на науково-культурний проєкт музею та досягнення репрезентативності колекцій; публікуйте активи, які мають бути збережені в першу чергу; публікуйте активи, придбані, відреставровані або оцифровані за рахунок державних субсидій; публікуйте цінності, що відображають державні пріоритети.

Пріоритет комп'ютеризації та розміщення колекцій в режимі онлайн відповідно до стратегії музею та його основної діяльності є хорошим способом створити базу даних, яка буде корисною щодня і яка безпосередньо сприяє поширенню колекцій серед громадськості, що є однією з місій музеїв з позначенням «Musée de France». Наявність цих суцільних осей дозволяє залишатися уважними до менш очікуваних можливостей [7].

Розміщення колекцій онлайн. Сьогодні більше не існує жодних технічних перешкод для розміщення колекцій онлайн в Інтернеті. Те, що здавалося утопією, а потім розкішшю, стало ключовим елементом для поширення та демократизації знань. Усі інструменти управління колекціями, які сьогодні використовуються музеями Франції, працюють у режимі онлайн.

Регіони Centre-Val-de-Loire, Hauts-de-France, Normandie, Nouvelle Aquitaine і певною мірою Grand Est і PACA пропонують спільні платформи для онлайн-презентації музейних колекцій.

Держава вільно надає музеям Франції відкриту платформу спадщини та заохочує депонування Мони Лізи — колективного каталогу колекцій музеїв Франції.

Натуралістичні колекції музеїв Франції покликані доповнити базу ReColnat. Музеї сучасного мистецтва також можна пов'язати з Vidéomuséum [6].

В останній чверті 20-го століття розвиток інструментів бази даних, а потім цифрових зображень, пропонує потужні та ефективні засоби розповсюдження колекцій, дозволяючи також часте та швидке оновлення вмісту. Відтоді музеї змогли адаптувати цифрові технології до своїх конкретних потреб, щоб охопити дедалі більшу вибірку аудиторії та, іноді, навіть залучити цю аудиторію до своїх спостережень чи дослідницької роботи [8].

Спільне документування та наукові видання музеїв. Незалежно від того, чи йдеться про вичитування, транскрипцію, спостереження, ідентифікацію чи навіть обмін знаннями щодо колекцій спадщини, операції спільного документування базуються на принципі добровільного звернення музеїв Франції чи навіть визначення приватними особами високого внеску спадщини для розміщення її на онлайн-платформах [9].

Наукові публікації французьких музеїв можуть мати кілька форм: підсумкові, аргументовані, каталоги тимчасових виставок або навіть критичні видання листування чи неопублікованих робіт, відновлення матеріалів конференцій, журнальних статей тощо.

Для музеїв у Франції цифрова публікація виглядає як безперервність довгострокових інвестицій, які поєднують редакційний проект та ІТ-проект.

База даних колекцій може бути основою для зведеного каталогу колекцій або тематичного каталогу. Цей синтез зосереджується саме на онлайн-записах і супровідних текстах, які пов'язані між собою для створення наукової цифрової публікації на основі бази даних колекцій музею.

Супровід. У питаннях оцифрування та цифровізації в музейних інституціях Управління цифрового розповсюдження колекцій Французької музейної служби може супроводжувати команди музеїв, починаючи від досвіду, необхідного для придбання комп'ютеризованого інструменту управління, до онлайн-публікації колекцій.

Міністерство культури Французької Республіки ретранслює музейні ініціативи в цифровому просторі через:

- платформу «culture at home»;
- каталогів сайтів (онлайн-каталогів, віртуальних виставок) на тематичному сайті Музеї Мінкультури;
- конкретні статті на блозі Мона Ліза [6]

Платформа Мона Ліза (Joconde, Mona Lisa) — збірний каталог колекцій музеїв Франції. Це публічний, інституційний, національний і безкоштовний інструмент розповсюдження, доступний для музеїв Франції. Він введений в експлуатацію Міністерством культури на РОР, відкритій платформі спадщини.

Публікація у базі даних Joconde створена для музеїв, які користуються найменуванням «Musée de France» у значенні Кодексу спадщини.

Можливість завантаження даних на інтерфейс відкритої платформи спадщини здійснюється за умови попередньої реєстрації одного або кількох представників музею в адміністраторів бази даних Joconde.

Офіційний запуску відкритої платформи спадщини відбувся у березні 2019 року. З цього моменту музеї могли самостійно працювати з платформою та її наповнювати. Адміністратори бази даних Joconde надають методичні поради музеям на користь гармонізації даних на всіх етапах їх комп'ютеризації та публікації. Після створення свого облікового запису музей зобов'язується дотримуватися загальних умов використання відкритої платформи спадщини і статуту участі в Joconde. Потім представники музеїв можуть самі завантажувати та змінювати записи та зображення під їх відповідальність, попередньо витягнуті з їх інструментів керуван-

ня колекцією. Таким чином, музеї несуть повну відповідальність за якість даних, розміщених у збірному каталозі: обсяг і характер, частоту створення або оновлення повідомлень, адекватність сховищам, повагу до інтелектуальної власності та персональних даних тощо [6].

Нині у Французькій Республіці нараховується близько 18 баз цифрових даних музейного характеру [14]:

- метабаза «колекції» порталу culture.fr;
- цифрова бібліотека INHA;
- база даних Aghora INHA;
- база Мона Ліза;
- база Нарцис;
- база даних «Архітектура та спадщина» об'єднує базу даних Mérimée та базу даних Palissy;
- база даних Mérimée;
- мультимедійна бібліотека архітектури та спадщини;
- іконотека Національного інституту превентивної археології;
- каталог оцифрованих фондів культури;
- відеомузей;
- фотоагенція Réunion des Musées Nationaux;
- gallica, цифрова бібліотека;
- insecula;
- веб-галерея мистецтва;
- всевітня цифрова бібліотека;
- онлайн каталог La Fayette. Мистецтво Сполучених Штатів у французьких публічних колекціях (1620-1940);
- довідник італійського живопису у французьких публічних колекціях (13-19 ст.).

Але в 2018-2019 роках застаріле програмне забезпечення, яке їх підтримувало, призвело до нової презентації у формі «Відкритої платформи спадщини» або POP. Користувачі Інтернету знайдуть на POP понад три мільйони повідомлень про спадщину з описом творів мистецтва, будівель і фотографій. POP має на меті регулярно поповнюватись шляхом оновлення та ілюстрації існуючих повідомлень і завантаження нових повідомлень.

База Мона Ліза — збірний каталог колекцій музеїв Франції. Muséofile, пов'язаний з ним, є каталогом установ, які мають назву «музей Франції».

База даних Mérimée поділяє будівлі на дві категорії:

- будівлі, які охороняються як історичні пам'ятки, незалежно від того, чи «внесені до списку» або не «внесені до списку»;
- будівлі, досліджені службами інвентаризації області.

Palissy розрізняє об'єкти, що належать до двох категорій:

- об'єкти, які охороняються як пам'ятки історії, «засекречені» або «зареєстровані»;
- об'єктів, досліджених службами кадастру області.

Та інші бази даних які мають свої розподіли та характеристики. Завдяки своїй виробничій платформі POP дозволяє професіоналам культурного обслуговування створювати та підтримувати резервуар надійної інформації за допомогою сумісних і простих у використанні інструментів.

Завдяки своїй платформі розповсюдження POP дозволяє безкоштовно переглядати всі текстові та фотографічні ресурси, а також їх повторне використання іншими програмами завдяки повному або частковому обміну відкритими даними.

Дані POP доступні як на сайті pop.culture.gouv.fr, так і на платформі data.gouv.fr з метою покращення спадщини за допомогою сторонніх послуг, таких як картографічні послуги, екскурсії, туризм, віртуальні культурні відвідування.

Цифрове середовище музейної сфери має цікаві характеристики:

- майже необмежене поширення контенту: свобода від обмежень обсягу даних і зображень, просторових і часових обмежень для доступу до інформації;
- гнучкість навігації;
- підвищена надійність інформації, пов'язаної з еволюцією характеру продукту та його вмісту. Те, що поширюється, може бути конкретно покращено відповідно до наукових знань;
- використання даних у різних формах;
- повторне використання та відкритість публічних даних;
- обмін та спільна документація.

Тим не менш, ці нововведення в наукових публікаціях вимагають певної пильності:

– необмежене поширення контенту в Інтернеті залежить від відповідних покликань;

– довговічність доступу і, отже, URL-адрес (електронна адреса сайту або веб-сторінки) є важливою.

Розміщення наукового каталогу в мережі – це і редакційна робота, і ІТ-проект. Процес публікації має базуватися на інформаційній системі музею, щоб забезпечити її сталість (дані керуються в рамках єдиної довідкової системи). Архівація даних є важливою.

Публікаційна політика має бути основою стратегії установи. Це, у зв'язку з науковим і культурним проектом, керуватиме вибором тем і методів розповсюдження. Таким чином музеї можуть справді контролювати ці процеси вдосконалення та бути силою ініціативи відповідно до своїх пріоритетів чи актуальності [10].

Музей у Франції сам по собі є винятковим місцем. Якість веб-сайту має бути спрямована на залучення та інформування громадськості, а також на покращення самобутності та іміджу закладу.

Створення вмісту для Інтернету. Зміст сайту має бути розроблений таким чином, щоб його можна було переглядати та читати на екрані. Є кілька правил, призначених для полегшення читання, з одного боку, та для якісного індексування вмісту пошуковими системами, з іншого боку. Використання зображень буде сприяти просуванню колекцій.

Десять європейських принципів якості. Десять «принципів якості культурних веб-сайтів» були визначені Європейським Союзом у рамках проекту Minerva (міністерська мережа для оцінки діяльності з оцифрування, eContentplus — підтримка Європейської цифрової бібліотеки) [11]. Ці принципи датуються 2005 роком, але вони залишаються дійсними (див. табл. 2):

Таблиця 2

Характеристика європейських принципів якості веб-сайтів

Назва європейських принципів якості	Характеристика європейських принципів якості
1. Ідентифікація	<p>Ідентифікація інституції має бути чітко визначеною:</p> <ul style="list-style-type: none">– її назва;– кому належить. <p>В ідеалі ця ідентифікація також має відобразитися в URL-адресі.</p> <p>Позначення «Musée de France» є «гарантією якості». Не забудьте це вказувати.</p> <p>Прямо з головної сторінки «користувач повинен мати можливість легко порівняти цілі та місію сайту зі своїми власними інформаційними потребами». Це не завжди легко через різноманітність пропозицій і послуг, які пропонують музеї. Чому б тоді не покластися на місію музею у Франції?</p> <ul style="list-style-type: none">а) Зберігати, реставрувати, вивчати та збагачувати свої колекції;б) зробити свої колекції доступними для найширшого загалу;в) розробляти та реалізовувати освітні і комунікативні заходи, спрямовані на забезпечення рівного доступу до культури для всіх;г) Сприяти розвитку знань і досліджень, а також їх поширенню».
2. Релевантність	<p>Європейський Союз запрошує музеї вибирати та представляти контент, який є «релевантним, перевіреним та адаптованим до цільової аудиторії». Релевантність змісту – це делікатне питання.</p> <p>Дійсно, зміст може бути дуже різним в залежності від категорії аудиторії (школярі, допитливі, спеціалісти тощо). Крім того, Європейський Союз рекомендує адаптувати дискурс відповідно до різних типів аудиторій: «Ресурси, які найбільше цікавлять цільову аудиторію». Сюди, звичайно, входять «Найпопулярніші ресурси». І, з іншого боку, «Збереження – вибір крихких ресурсів і обмеження доступу до оригіналів» (графіка, текстиль тощо).</p> <p>Йдеться не лише про вміст. Слід також враховувати функціональний аспект: «Легкість, з якою користувач Інтернету може переміщатися по сайту, щоб знайти очікуваний вміст, також має значення».</p>

продовження таблиці 2

<p>3. Надання якісних послуг</p>	<p>«Впровадити політику якості обслуговування, щоб забезпечити підтримку та оновлення контенту». Недостатньо надати інформацію онлайн. Важливо оновлювати їх у разі потреби. Цей пункт складається з трьох частин:</p> <ul style="list-style-type: none">– технічна (чи інструмент дозволяє мені оновлювати інформацію самостійно, чи мені потрібно звертатися до постачальника послуг, що, природно, має фінансові наслідки);– людська (чи маю я достатньо персоналу для виконання цього технічного обслуговування, і чи має цей персонал відповідну освіту, навички та повноваження для виконання технічного обслуговування?);– організаційна (хто відповідає за перевірку та оновлення, коли, згідно з яким протоколом?). <p>Краще не публікувати інформацію ефемерного характеру, якщо у вас немає людських або технічних засобів, необхідних для оновлення. Застаріла інформація плачевно впливає на відвідувачів, з точки зору іміджу інституції.</p>
<p>4. Доступність</p>	<p>Термін «доступність», звичайно, відноситься до людей з обмеженими можливостями, особливо що стосується зору. Однак, що стосується Інтернету, сфера доступності ширша: «бути доступним для всіх користувачів, незалежно від технології, яку вони використовують». Це означає:</p> <ul style="list-style-type: none">– оптимізувати сайт під різні браузерери;– уникайте власних розширень;– забезпечте змістовну презентацію та якість перегляду для людей, які використовують низькошвидкісне з'єднання.
<p>5. Орієнтованість на користувача</p>	<p>Сайт повинен бути «приспосований до потреб користувачів». Це сприяє актуальності вмісту, а також ергономіці інструменту.</p> <p>Якщо користувачі можуть збагачувати вміст або коментувати, важливо «брати до уваги оцінки та коментарі».</p> <p>Слід додати прозорість. Чи можемо ми завантажити вміст або зображення, для яких цілей? Кодекс відносин між громадськістю та адміністрацією (CRPA) запрошує – і в разі оплати зобов'язує – встановити ліцензію: «Повторне використання публічної інформації може призвести до встановлення ліцензії. Ця ліцензія є обов'язковою, якщо повторне використання підлягає сплаті збору».</p>

продовження таблиці 2

6. Протидія	<p>Якщо заохочуються обміни з користувачами Інтернету, слід запровадити стратегію відповіді (уповноважена особа, терміни, модерація). Це ще важливіше, якщо ми запрошуємо користувачів Інтернету зробити свій внесок.</p> <p>Також необхідно переконатися, що підтримується відносний контроль над неформальним, невловимим, значною мірою зовнішнім і частково неконтрольованим спілкуванням, не завжди маючи необхідний людський і технічний засоби.</p>
7. Багатомовність	<p>Відповідно до Закону № 94-665 від 4 серпня 1994 року щодо використання французької мови, відомого як закон Тубона, Європейський Союз рекомендує перекласти весь сайт або його частину двома мовами. Вона додає, що певний контент має бути доступним, у тому числі неєвропейськими мовами спільнот іммігрантів. Важливо не забувати про наповнення контенту мовою жестів.</p>
8. Інтегровальність	<p>Цей відносно технічний компонент проактивно підтверджує необхідність взаємозв'язку сайтів і вмісту. Для цього він заохочує використання стандартів метаданих і рекомендує не використовувати власні розширення.</p>
9. Повага до прав	<p>Ви повинні забезпечити дотримання прав власників усього опублікованого вмісту (авторське право на роботи та зображення, права представлених осіб, повага до приватного життя). Але ви також зобов'язані гарантувати власнику сайту безпеку від можливих зловживань з боку користувачів. Ви також повинні забезпечити захист конфіденційності користувачів сайту, особливо якщо ваш сайт відкритий для внесків.</p>
10. Стійкість при здійсненні своєї мети	<p>Цей пункт складно реалізувати, враховуючи стрімкий розвиток технологій. Тим не менш, у зв'язку з прагненням до взаємодії, його метою є довгострокове збереження ресурсів.</p>

Джерело: розроблено на основі [13]

Дані принципи дають змогу зробити точну оцінку та визначити моменти, які потрібно покращити на власному сайті [11].

Також одним із оцінювань якості оцифрування, застосування авторського права та визначенням проблем, з якими стикаються музеї в Європі під час оцифрування своїх колекцій та встановлення

онлайн-доступу до них є проведення опитування Мережею європейських музейних організацій (NEMO). Опитування також стосується національних процесів імплементації Директиви ЄС про єдиний цифровий ринок (директива DSM1) і питань, що виникають у цьому контексті щодо прав інтелектуальної власності (ПІВ).

Останнє опитування було проведено робочою групою NEMO з цифровізації та прав інтелектуальної власності (IPR), яка підтримує європейські музеї у досягненні повного цифрового потенціалу в 2020 році. Щоб отримати різноманітний огляд з різних інституційних точок зору в Європі щодо стану оцифровки музейних колекцій та викликів і проблем, що виникають, у цьому дослідженні було опитано 3 різні цільові групи: національні музейні організації, національні міністерства, відповідальні за музеї, і музеї [15].

Аналізуючи дане опитування, що стосується оцифрування культурних даних прослідковується наступна ситуація в 2020 році, яка має певну закономірність щодо оцифрування музейних колекцій та приєднання їх до системи онлайн-колекцій музеїв Франції. (див. табл. 3).

Аналізуючи дані таблиці 3 можна впевнено сказати, що Франція займає лідируючі позиції щодо оцифрування музейних колекцій та забезпечення присутності музейних інституцій в мережі «Інтернет». Варто зауважити, що лідируючі позиції з «оцифрування музейних предметів та переведення їх обліку в електронний варіант надає такі переваги: 1) ефективний і зручний облік та пошук інформації про музейний предмет; 2) наявність страхового фонду музейних предметів і колекцій; 3) спільний для всіх доступ працівників музею до інформаційної системи; 4) розробка й формування особистих колекцій та надання до них доступу че-рез інтернет» [16].

Співпраця у сферах цифровізації України та Французької Республіки. На даний час існують партнерські домовленості між Міністерство цифрової трансформації та Національним інститутом статистики та економічних досліджень Французької Республіки (INSEE), що дає змогу аналізувати майбутні успіхи та перспективи темпів цифровізації у всіх сферах культури України [12].

Таблиця 3

Оцифровка музеїв Європи

Назва країни	Оцифровка музеїв. Скільки музеїв у вашій країні мають онлайн-електронну колекцію
Нідерланди	– на власному веб-сайті: із 425 музеїв 59% оцифрували загалом 50 мільйонів об'єктів (із загальної кількості 83 мільйонів). Джерело Museumcijfers 2017 від NMA; – на спільній платформі на національному рівні: 30
Франція	– на спільній платформі на європейському рівні: французькі музеї роблять внесок у Europeana через національну та регіональну платформу цифрових колекцій (за даними Міністерства культури Франції, йдеться про близько 1 010 165 спільних культурних даних). Також є платформа Michael: http://www.michaelculture.org/ ; – на спільній платформі на національному рівні: 387 музеїв діляться своїми цифровими колекціями онлайн через базу даних / платформу Joconde: http://www2.culture.gouv.fr/ocumentation/joconde/fr/partenaires/mus-france.htm , Videomuseum (консорціум музеїв та інших громадських структур, що керують колекціями сучасного мистецтва): www.videomuseum.fr/en ; – на спільній платформі на регіональному рівні: існує багато спільних платформ на регіональному рівні. Через колекції Moteur www.culture.fr/Ressources/Moteur-Collections . Приклади: Alienor-Conseil des musées de la Nouvelle-Aquitaine: www.alienor.org/collections-des-musees/ , L'Association des conservateurs des musées des Hauts-de-France Réseaux des musées de Normandie : https://collections.musees-normandie.fr/ , Occitanie Musées – Association des Conservateurs et Personnels Scientifiques des Musées d'Occitanie : https://museesoccitanie.fr/collections/arts-asiatiques/ Association Bretagne Musées – Réseau des musées bretons: https://bretagnemusees.bzh/collection/ , Musées de la Région Centre: https://webmuseo.com/ws/museesregioncentre/app/report/index.html
Бельгія	– Фландрія: – на власному веб-сайті: принаймні 23 (також парасолькові організації, що представляють кілька музеїв); – на спільній платформі на регіональному рівні регіональний: 28. – Валлонія-Брюссель: – на спільній платформі на регіональному рівні: 60

продовження таблиці 3

Австрія	– на власному веб-сайті: 75%; – на спільній платформі на європейському рівні: 3%; – на спільній платформі на національному рівні: 3% тощо
---------	---

Висновки. Отже, Закон про музеї закладає основу державної політики у сфері музеїв Французької Республіки. Він визначає процес і напрямок децентралізації музейного інституційного управління.

Франція надає найвищого політичного значення цифровізації, яка є таким же викликом, як і чудовою можливістю зробити національну та європейську культурну спадщину доступною для всіх. Оцифрування культурного контенту є пріоритетом, оскільки це можливість для митців і для економіки культури в цілому.

Оцифрування та онлайн-публікація музейних колекцій сприяють виконанню трьох місій, покладених на французькі музеї: зробити ці колекції доступними для якнайширшого загалу; розробляти та впроваджувати освітні заходи, спрямовані на забезпечення рівного доступу до культурних можливостей; сприяти просуванню та поширенню знань і досліджень.

Державні органи сфери культурної спадщини безкоштовно надають відкриту платформу спадщини для французьких музеїв, а також заохочують зберігання спадщини до колективного каталогу «Мона Ліза» французьких музейних колекцій. Це публічний, інституційний, національний і безкоштовний інструмент розповсюдження, доступний французьким музеям.

Основу цифровізаційних процесів у Франції визначають десять «Принципів якості культурних веб-сайтів» у рамках проекту Minerva (міністерська мережа для оцінки цифрової діяльності, що підтримується eContentplus — Європейські цифрові бібліотеки). Ці принципи дозволяють зробити точну оцінку та визначити сфери, які потрібно покращити на вашому веб-сайті.

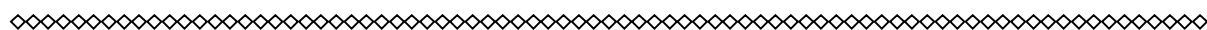
Проведене дослідження дало змогу детально дослідити французький досвід державної політики цифрового розвитку сфери

музейної справи, яким є корисним для імплементації в Україні. Перспективою подальших наукових досліджень є вдосконалення стратегії розвитку цифровізації культурного сектору України з урахування інтенсивного європейського досвіду, в т.ч. Франції.

Стаття надійшла до редакції: 27.06.22

STATE POLICY OF DIGITAL DEVELOPMENT OF THE SPHERE OF MUSEUM AFFAIRS OF THE FRENCH REPUBLIC: EXPERIENCE FOR UKRAINE

Vasyl Oryshchuk, Graduate student of the Department of Public Policy, Educational and Scientific Institute of Public Administration and Civil Service of Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine.

The purpose of the article is to highlight the state policy of digital development in the field of museum affairs of the French Republic.

The theoretical basis consists of the works of scientists, research on the websites of the Ministry of Culture of the French Republic, French cultural institutions, familiarization with regulatory and legal documents.

The work of the scholars included: conducting a comprehensive critical analysis of laws and policies relating to cultural heritage across Europe, considering them in the light of contemporary challenges facing the European Union; highlighting the importance of further research into the development of digital infrastructures by 2030E of Ukraine based on the experience of the French Republic and other European states; proper governance, which is one of the main factors of the state's competitiveness, the development of its economy and a prerequisite for European integration.

The methodological basis of the research is a set of methods aimed at generalizing and systematizing the analysis of the material.

The article examines the decentralization processes and stages of digitalization in French museum institutions, identifies three missions assigned to French museums regarding the digitization and online publication of museum collections, analyzes the priorities of digital dissemination of museum collections in France, etc.

The main principles of the state policy of digital development in the field of museum affairs of the French Republic are disclosed. In issues of digitization and digitalization in museum institutions and digital distribution of collections on the Internet.

The work is designed to demonstrate the theoretical aspects of the process of the spread of digitalization and the interaction of authorities and museum institutions. The key aspect is the identification of the research direction of the topic, namely digitization processes, applications and their management.

Key words: *digitization, digital development, digital transformation, museum business, state policy, French Republic.*

Received: 27.06.22

References

1. Andrzej Jakubowski, Kristin Hausler & Francesca Fiorentini. *Cultural Heritage in the European Union*. Series: Studies in Intercultural Human Rights, (Vols. 9). Retrieved from <https://brill.com/view/title/36548#showmorecontent> [in English].
2. Kasianenko, I. A. & Hrinko, I. M. (2022). Realizatsiia stratehii rozvytku tsyfrovizatsii ekonomiky Ukrainy v umovakh industrii 4.0: mizhnarodnyi dosvid krain YeS [Implementation of the development strategy of digitalization of the economy of Ukraine in the conditions of Industry 4.0: international experience of the EU countries]. *Ekonomichnyi visnyk NTUU "Kyivskiy politekhnichnyi instytut" – Economic bulletin of NTUU "Kyiv Polytechnic Institute"*, 21, 31. Retrieved from <http://ev.fmm.kpi.ua/article/view/254838/253900> [in Ukrainian].
3. Khaustova, M. H. (2022). Derzhavna polityka v umovakh tsyfrovizatsii suspilstva. Mizhnarodnyi dosvid realizatsii prohram ta stratehii tsyfrovizatsii [State policy in the conditions of digitalization of society. International experience

of implementation of digitalization programs and strategies]. *Elektronne naukove vydannia "Analitichno-porivnialne pravoznavstvo" – Electronic scientific publication "Analytical and comparative jurisprudence"*, 214–215. Retrieved from <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/download/261881/258267/602848> [in Ukrainian].

4. Ministre de la Culture. The network of museums in France. *culture.gouv.fr*. Retrieved from <https://www.culture.gouv.fr/en/Thematiques/Musees/Les-musees-en-France/Les-musees-de-France/Le-reseau-des-musees-de-France> [in English].

5. Ministre de la Culture. Digitization of content. *culture.gouv.fr*. Retrieved from <https://www.culture.gouv.fr/en/Thematiques/Industries-culturelles-et-creatives/Dossiers-thematiques/Numerisation-des-contenus> [in English].

6. Ministre de la Culture. Participate in Joconde, collective catalogue of the collections of the museums of France. *culture.gouv.fr*. Retrieved from <https://www.culture.gouv.fr/Thematiques/Musees/Pour-les-professionnels/Rendre-les-collections-accessibles-aux-publics/Assurer-la-diffusion-numerique-des-collections/Participer-a-Joconde-catalogue-collectif-des-collections-des-musees-de-France> [in French].

7. Ministre de la Culture. Priorities for digital dissemination of a museum's collections in France. *culture.gouv.fr*. Retrieved from <https://www.culture.gouv.fr/en/Thematiques/Musees/Pour-les-professionnels/Rendre-les-collections-accessibles-aux-publics/Assurer-la-diffusion-numerique-des-collections/Mise-en-ligne-des-collections/Priorites-de-diffusion-numerique-des-collections-d-un-musee-de-France> [in English].

8. Ministre de la Culture. Putting collections online. *culture.gouv.fr*. Retrieved from <https://www.culture.gouv.fr/en/Thematiques/Musees/Pour-les-professionnels/Rendre-les-collections-accessibles-aux-publics/Assurer-la-diffusion-numerique-des-collections/Mise-en-ligne-des-collections> [in English].

9. Ministre de la Culture. Collaborative documentation around the collections of museums in France: when the internet user creates value. *culture.gouv.fr*. Retrieved from <https://www.culture.gouv.fr/en/Thematiques/Musees/Pour-les-professionnels/Rendre-les-collections-accessibles-aux-publics/Assurer-la-diffusion-numerique-des-collections/Mise-en-ligne-des-collections/Documentation-collaborative-autour-des-collections-des-musees-de-France-quand-l-internaute-cree-la-valeur> [in English].

10. Ministre de la Culture. Scientific digital publication of museum collections in France. *culture.gouv.fr*. Retrieved from <https://www.culture.gouv.fr>.

fr/Thematiques/Musees/Pour-les-professionnels/Rendre-les-collections-accessibles-aux-publics/Assurer-la-diffusion-numerique-des-collections/Mise-en-ligne-des-collections/Publication-numerique-scientifique-des-collections-des-musees-de-France [in French].

11. Ministre de la Culture. Quality principles of a cultural website. *culture.gouv.fr*. Retrieved from <https://www.culture.gouv.fr/en/Thematiques/Musees/Pour-les-professionnels/Rendre-les-collections-accessibles-aux-publics/Assurer-la-diffusion-numerique-des-collections/Mise-en-ligne-des-collections/Principes-de-qualite-d-un-site-Internet-culturel> [in English].

12. Uriadovyi portal: ofits. sait [Government portal: official site]. *kmu.gov.ua*. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/news/mihajlo-fedorov-obgovoriv-spiivpracyu-iz-franciyeu-u-sferah-cifrovizaciyi-perepisu-naselennya-ta-rozvitku-startapiv> [in Ukrainian].

13. Direction générale des patrimoines Service des musées de France. Principes de qualite des sites internet culturels. Ministre de la Culture. *culture.gouv.fr*. Retrieved from <https://www.culture.gouv.fr/content/download/272167/3167411?version=4> [in French].

14. Ministre de la Culture. *Ecole du Louvre*. *ecoledulouvre.fr* Retrieved from <https://www.ecoledulouvre.fr/documentation/phototheque/bases-images-generales> [in French].

15. *Final report digitization and IPR in European Museums. Network of European Museum Organizations*. (2020). (pp. 13-36) [in English].

16. Kovalchuk, A. O. (2019). *Otsyfruvannia muzeinykh fondiv dlia vnutrishnoho vykorystannia. Orhanizatsiino-pravovi aspekty: metodychni rekomendatsii* [Digitization of museum collections for internal use. Organizational and legal aspects: methodical recommendations]. *Natsionalnyi muzei istorii Ukrainy – National Museum of the History of Ukraine*. Kyiv. Retrieved from <https://cutt.ly/G0yexpd> [in Ukrainian].

Відомості про автора / Information about the Author

Орищук Василь Валерійович: Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби, Київський національний університет імені Тараса Шевченка: вул. Академіка Ромоданова, 12/2, м. Київ, 03057, Україна.

Vasyl Oryshchuk: Educational and Scientific, Institute of Public Administration and Civil Service of the Taras Shevchenko National University of Kyiv, vul. Akademika Romodanova, 12/2, Kyiv, 03057, Ukraine.

ORCID. ORG./ 0000-0003-4362-2785

E-mail: voryshchuk@ukr.net